

ΔΙΑΚΡΟΤΗΜΑ

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ

Περικλέους Σταύρου 31
34100 Χαλκίδα
Τ: 2221-300524 & 6937016375
F: 2221-300524
@: chalkida@diakrotima.gr
W: www.diakrotima.gr

Προς: Μαθητές Α, Β & Γ Λυκείου / Κάθε ενδιαφερόμενο

Αγαπητοί Φίλοι

Όπως σίγουρα γνωρίζετε, από τον Ιούνιο του 2010 ένα νέο **«ΔΙΑΚΡΟΤΗΜΑ»** λειτουργεί και στη Χαλκίδα. Στο Φροντιστήριό μας, κάνοντας χρήση **πρωτοποριακών εκπαιδευτικών μέσων**, το «Σύστημα ΔΙΑΚΡΟΤΗΜΑ» γίνεται «Σύστημα Επιτυχίας»!

Κάποια από τα βασικά σημεία υπεροχής των Φροντιστηρίων **ΔΙΑΚΡΟΤΗΜΑ** είναι τα εξής:

- **Ευρεία χρήση** διαδραστικού πίνακα
- **Εξειδικευμένοι καθηγητές** επιλεγμένοι με τις πλέον αυστηρές μεθόδους
- **5μελή τμήματα** αντί για τα συνήθη πολυμελή τμήματα των φροντιστηρίων
- **60λεπτο μάθημα** και όχι 45λεπτο
- **Βοηθήματα εκδόσεων ΔΙΑΚΡΟΤΗΜΑ** που προσφέρονται στους μαθητές μας

Εκτός όλων αυτών των πλεονεκτημάτων, οι μαθητές μας προετοιμάζονται για τις πανελλήνιες εξετάσεις ήδη από την Α Λυκείου, με τον τρόπο που διεξάγονται τα διαγωνίσματά μας. Η διαδικασία ξεκινά με την αποστολή του «Τετραδίου Ύλης» από τα Κεντρικά μία εβδομάδα πριν το καθορισμένο διαγώνισμα, ώστε να γνωρίζουν όλοι (διεύθυνση, καθηγητές και μαθητές) την εξεταστέα ύλη. Στη συνέχεια, την Παρασκευή το βράδυ πριν το διαγώνισμα αποστέλλονται από την Κεντρική Διοίκηση τα θέματα των διαγωνισμάτων του Σαββάτου, τα οποία φυσικά είναι άγνωστα και κοινά για όλα τα φροντιστήρια ΔΙΑΚΡΟΤΗΜΑ.

Φανταστείτε λοιπόν, ότι οι μαθητές μας εξοικειώνονται ήδη από την Α τάξη του Λυκείου με την ιδέα των Πανελληνίων εξετάσεων αφού γράφουν σε όλη την Ελλάδα, κοινά και άγνωστα θέματα, σε κοινή ύλη, κοινή ημέρα και κοινή ώρα!

Στη συνέχεια, ακολουθεί το Τετράδιο Ύλης του Διαγωνίσματος, μαζί με κάποιες σελίδες από το βιβλίο μας, στις οποίες θα βρείτε ιδέες για ανάλυση κάθε θέματος. Για οποιαδήποτε απορία έχετε μπορείτε να επικοινωνήσετε με το Φροντιστήριο στα τηλέφωνα και το e-mail που υπάρχουν πάνω δεξιά.

Τέλος, θα χαρούμε πολύ να σας δούμε από κοντά, προκειμένου να ενημερωθείτε εσείς και οι γονείς σας για τα προγράμματα σπουδών μας και να ωφεληθείτε από τις προσφορές μας ενόψει της νέας σχολικής χρονιάς.

Με φιλικούς χαιρετισμούς,

Απόστολος Κηρύκος
Χημικός Μηχανικός Ε.Μ.Π.
MSc Marketing & Communication A.U.E.B.
Διεύθυνση **ΔΙΑΚΡΟΤΗΜΑ** Χαλκίδας

ΔΕΛΤΙΟ ΕΞΕΤΑΣΤΕΑΣ ΥΛΗΣ

ΤΑΞΗ: Β ΛΥΚΕΙΟΥ	ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ: ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑΤΟΣ: 06/11/2010
ΜΑΘΗΜΑ : ΕΚΘΕΣΗ	ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ ΚΑΘΗΓΗΤΗ: ΜΠΟΥΡΔΑΚΟΥ ΙΩΑΝΝΑ – ΣΑΡΑΝΤΙΤΗ ΕΙΡΗΝΗ	
ΒΙΒΛΙΟ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΟΥ – ΣΧΟΛΕΙΟΥ	ΕΝΟΤΗΤΕΣ: 1. Αναλφαβητισμός 2. Γλώσσα 3. Λακωνικότητα 4. Παράδοση 5. Παραδοσιακές αξίες ΘΕΩΡΙΑ: 1. Δομή παραγράφου 2. Τρόποι ανάπτυξης παραγράφου 3. Συνοχή 4. Διάγραμμα κειμένου και σύνταξη περίληψης 5. Άρθρο	

Για την άριστη προετοιμασία ενός διαγωνίσματος απαραίτητη είναι η γνώση όλων των ασκήσεων που περιέχονται στο σχολικό και στο φροντιστηριακό βιβλίο ΔΙΑΚΡΟΤΗΜΑ στα κεφάλαια που περιλαμβάνονται στην παραπάνω εξεταστέα ύλη. Κατ' ελάχιστον όμως απαραίτητη κρίνεται η γνώση των παραπάνω προτεινόμενων ασκήσεων.

Σας Ευχόμαστε Καλή Επιτυχία!

ΑΝΑΛΦΑΒΗΤΙΣΜΟΣ

ΑΝΑΛΦΑΒΗΤΙΣΜΟΣ: Η αδυναμία του ατόμου να γράφει, να διαβάζει και να κατανοεί ένα απλό κείμενο.

ΜΟΡΦΕΣ: Παρουσιάζεται σε δύο μορφές:

- α. Οργανικός αναλφαβητισμός: Αναφέρεται σε άτομα που δε φοίτησαν καθόλου σε σχολείο.
- β. Λειτουργικός αναλφαβητισμός: Αναφέρεται σε άτομα που σε κάποια φάση της ζωής τους έμαθαν στοιχειωδώς να γράφουν και να διαβάζουν, αλλά στη συνέχεια έχασαν τη δυνατότητα αυτή.

Άλλη διάκριση:

- α. Ολικός αναλφαβητισμός: Όταν παρατηρείται πλήρης άγνοια ανάγνωσης και γραφής.
- β. Μερικός αναλφαβητισμός: Όταν παρατηρείται άγνοια ενός από τα δύο στοιχεία του αναλφαβητισμού, δηλαδή το άτομο έχει μεν τη δυνατότητα ανάγνωσης αλλά όχι γραφής.

ΑΙΤΙΑ ΤΟΥ ΑΝΑΛΦΑΒΗΤΙΣΜΟΥ

Τα αίτια είναι πολλά και ποικίλλουν ανάλογα με τα άτομα και τις χώρες στις οποίες κατοικούν. Σταχυολογούμε τα κυριότερα:

- Οικονομικά. Αρκετοί γονείς, των οποίων οι οικογένειες αντιμετωπίζουν προβλήματα επιβίωσης, δεν επιτρέπεται στα παιδιά τους να παρακολουθούν μαθήματα, αλλά τα εξαναγκάζουν να εργάζονται για την εξοικονόμηση των απαραίτητων για επιβίωση υλικών αγαθών.
- Κοινωνικά. Παρ' όλο ότι η παιδεία είναι δικαίωμα του πολίτη, εντούτοις η Πολιτεία πολλές φορές δε φροντίζει για τη διευκόλυνση της μάθησης και την καθιέρωση της δωρεάν εκπαίδευσης. Υπάρχουν μάλιστα και χώρες στις οποίες η παιδεία

είναι ταξική μόνο οι ισχυρές οικονομικά τάξεις έχουν πρόσβαση στην παιδεία.

- Πολιτικά. Πολλές χώρες έχουν μεν θεσμοθετήσει την υποχρεωτική βασική εκπαίδευση, αλλά αδιαφορούν για την υλοποίηση του θεσμού. Μεταξύ των χωρών αυτών συγκαταλέγεται και η χώρα μας. Σε πολλές, επίσης, χώρες που επικρατούν τυραννικά καθεστώτα ο αναλφαβητισμός αποτελεί επιδίωξη. Οι αναλφάβητοι εξυπηρετούν τα συγκεντρωτικά καθεστώτα, επειδή υφίστανται ευκολότερα την «πλύση εγκεφάλου», μεταβάλλονται ευχερέστερα σε μάζα και σε ετεροκαθοριζόμενες υπάρξεις.

- Γεωγραφικοί λόγοι. Υπάρχουν ορεινές και δυσπρόσιτες περιοχές σε πολλές χώρες με αποτέλεσμα να παρεμποδίζεται η πρόσβαση των νέων σε σχολεία.

- Ο ρόλος του σχολείου. Ένας μικρός αριθμός νέων απογοητεύεται από τις πρώτες μέρες που παρακολουθεί μαθήματα στοιχειώδους εκπαίδευσης. Η αδυναμία μερικών εκπαιδευτικών να κατανοήσουν την ευαίσθητη ψυχосύνθεση των παιδιών ή τις μαθησιακές τους δυσκολίες εξωθεί μερικούς νέους στη διακοπή της φοίτησης τους.

- Δεν υπάρχουν σχολεία για άτομα με ειδικές μαθησιακές δυσκολίες. Πράγματι υπάρχει όχι ευκαταφρόνητος αριθμός ατόμων που αντιμετωπίζει δυσκολίες μάθησης. Οι νέοι αυτοί δεν μπορούν να παρακολουθήσουν το ρυθμό και τη μέθοδο μάθησης των άλλων σχολείων.

- Η διαίωνιση των ανισοτήτων ανάμεσα στα δύο φύλα. Σε πολλές χώρες υπάρχουν προκαταλήψεις όσον αφορά την εξίσωση των δύο φύλων. Οι προκαταλήψεις αυτές οδηγούν στον αποκλεισμό των γυναικών από την εκπαίδευση.

- Οι μετακινήσεις πληθυσμών, ιδιαίτερα τα τελευταία χρόνια, καθιστούν σχεδόν αδύνατη την παρακολούθηση μαθημάτων από τα νεαρά μέλη των μετακινούμενων οικογενειών.

- Οι ιστορικές συγκυρίες, όπως είναι οι πόλεμοι, οι εμφύλιες διαμάχες, η κατοχή της χώρας από εχθρούς, δυσχεραίνουν την πρόσβαση στην εκπαίδευση.
- Θα μπορούσαμε ακόμα να προσθέσουμε και την έλλειψη ενημέρωσης για τα αγαθά της παιδείας. Υπάρχουν γονείς, ευτυχώς λίγοι, που δεν έχουν συνειδητοποιήσει τη σημασία της γνώσης τόσο για το ξεπέρασμα των δυσκολιών της ζωής, όσο και για τη συγκρότηση της προσωπικότητας των νέων.

Διευκρίνιση:

- Είναι απαραίτητο να αναφερθεί πως ο αναλφαβητισμός παρατηρείται σε όλες τις χώρες, αλλά είναι φαινόμενο που ευδοκιμεί περισσότερο στις τριτοκοσμικές και αναπτυσσόμενες. Στις αναπτυγμένες χώρες το ποσοστό των αναλφάβητων περιορίζεται στα οικονομικά εξαθλιωμένα στρώματα, στους μετανάστες και στις μειονότητες κυρίως.
- Ο αναλφαβητισμός στη χώρα μας έχει βαθιές ρίζες. Η επί πολλά χρόνια παραμονή της χώρας μας σε δουλεία, καθώς και οι χωρίς συνέπεια και προοπτική προσπάθειες, που καταβλήθηκαν από την ίδρυση του Ελληνικού κράτους ως σήμερα για την καταπολέμηση του αναλφαβητισμού, αποτελούν τις αιτίες του κακού. Στη χώρα μας ο αναλφαβητισμός εγγίζει το 16% και το ποσοστό αυτό στο μεγαλύτερο μέρος αφορά γυναίκες ορεινών και αγροτικών περιοχών.

ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΤΟΥ ΑΝΑΛΦΑΒΗΤΙΣΜΟΥ

Α. Για το άτομο:

Οικονομικές.

- Τα αναλφάβητα άτομα δεν μπορούν να εξασφαλίσουν εύκολα εργασία. Όλοι οι τομείς δραστηριοτήτων των ατόμων στις μέρες μας απαιτούν δυνατότητα, τουλάχιστον, ανάγνωσης και γραφής. Επίσης η εξειδίκευση, που κρίνεται απαραίτητη σε όλους τους χώρους εργασίας, απαιτεί ευρύτερο πεδίο γνώσης, με αποτέλεσμα

οι αναλφάβητοι να παραμένουν άνεργοι ή ένα μέρος αυτών να υποαπασχολείται σε χειρωνακτικές εργασίες. Φυσικό αποτέλεσμα όλων αυτών ο παρασιτισμός.

- Είναι φυσικό πως, όταν αναφέρεται κανείς σε άτομα που αντιμετωπίζουν προβλήματα εργασίας και επιβίωσης, δεν μπορεί να μιλά σε καμιά περίπτωση για ποιότητα ζωής.

Ψυχολογικές. Το αναλφάβητο άτομο αισθάνεται ανασφάλεια και αβεβαιότητα. Αποφεύγει να βρίσκεται σε κύκλο εγγράμματων ανθρώπων, γιατί φοβάται μήπως δεν εκφραστεί ορθά ή δεν κατανοήσει το περιεχόμενο των συνομιλιών. Η κατάσταση αυτή του δημιουργεί συμπλέγματα κατωτερότητας, που το οδηγούν στην απομόνωση, στην εσωστρέφεια, στη μοναξιά, στη συναισθηματική γήρανση. Είναι επόμενο πως το άτομο αυτό ψάχνει την ψυχολογική του ελευθερία και γίνεται άβουλο, αναποφάσιστο, παθητικοποιημένο, εξαρτημένο και απαισιόδοξο.

Πνευματικές.

- Δεν μπορούμε να μιλάμε για όξυνση του νου, καλλιέργεια της κρίσης και ανάπτυξη της φαντασίας. Η αδυναμία του ατόμου να εμβαθύνει τη γνώση, να κρίνει, να συγκρίνει και να αξιολογεί ορθά του στερεί τη δυνατότητα να αυτοπροσδιοριστεί, αλλά και να οδηγηθεί στην ετερογνωσία. Ο πνευματικός σκοταδισμός το οδηγεί στον ετεροκαθορισμό, στις προλήψεις και τις δεισιδαιμονίες. Γίνεται σκλάβος δυνάμεων που δεν μπορεί να ελέγξει.

- Ο αναλφαβητισμός, επίσης, δεν έχει τη δυνατότητα να απολαύσει τη χαρά που προσφέρει η γνώση.

Κοινωνικές. Δεν πετυχαίνεται η κοινωνικοποίηση του ατόμου. Η άγνοια του γλωσσικού κώδικα παρεμποδίζει την ανάπτυξη ευρύτερων διαπροσωπικών σχέσεων. Ο κύκλος συναναστροφών του αναλφάβητου, στενεύει τόσο, ώστε να περικλείει μόνο

ελάχιστα άτομα έξω από τα πρόσωπα της οικογένειας του. Η ανασφάλειά του το οδηγεί, συνήθως, στην αποστασιοποίηση από τις κοινωνικές εκδηλώσεις.

Ηθικές. Η αδυναμία του ατόμου να εμβαθύνει στις ηθικές αξίες το οδηγεί, πολλές φορές, στην έκλυση των ηθών του. Η παιδεία προωθεί ηθικές αξίες, παρέχει πρότυπα, ευαισθητοποιεί, εξανθρωπίζει και καθιερώνει κώδικα ηθικής συμπεριφοράς. Στον αναλφάβητο δεν παρέχεται η δυνατότητα βίωσης των αξιών αυτών. Είναι απαραίτητο να διασαφηνίσουμε πως οι αναλφάβητοι δεν είναι και ανήθικοι, αλλά είναι δυνατόν πιο εύκολα να παρασυρθούν σε ανήθικες πράξεις, λόγω έλλειψης παιδείας, η οποία δημιουργεί ισχυρές αντιστάσεις ενάντια στο κακό.

Πολιτικές. Η συμμετοχή του αναλφάβητου στο πολιτικό «γίγνεσθαι» καθίσταται ανέφικτη. Η άγνοια γραφής και ανάγνωσης του στερεί τη δυνατότητα της σε βάθος ενημέρωσης, στήριξης και προώθησης των θεσμών. Παραμένει πάντοτε ένας αριθμός, ένας ψηφοφόρος, που η ψήφος του αποσπάται από τους επιτήδειους πολιτικούς. Η ξύλινη γλώσσα των πολιτικών μεταβάλλει τον αναλφάβητο σε κομματικό εξάρτημα, σε άθυρμα στα χέρια των πολιτικών, σε οπαδό, που ακολουθεί τυφλά το σύνθημα και όχι τη λογική του.

Παρεμποδίζεται, γενικότερα, η ενημέρωση και η σφαιρική πληροφόρηση. Η άγνοια του εννοιολογικού περιεχομένου των λέξεων δεν του δίνει τη δυνατότητα ορθής αποκωδικοποίησης των μηνυμάτων, γι' αυτό εύκολα υφίσταται την «πλύση εγκεφάλου», χειραγωγείται και καθίσταται άβουλο ενεργούμενο. Ο κίνδυνος αυτός μεγιστοποιείται στις μέρες μας, επειδή τα μέσα μαζικής ενημέρωσης εφαρμόζουν μεθόδους που στηρίζονται στη σύγχρονη ψυχολογία

Είναι επόμενο πως το αναλφάβητο άτομο, λόγω των καταλυτικών συνεπειών που προαναφέρθηκαν, δεν μπορεί να ολοκληρώσει την προσωπικότητα του και να αισθάνεται αυτόβουλος και αυτοδύναμος πολίτης.

Β. Για την κοινωνία:

- Δεν πετυχαίνεται η οικονομική ανάπτυξη της κοινωνίας, όταν το αναλφάβητο εργατικό δυναμικό της χώρας κυμαίνεται σε υψηλά επίπεδα. Η οικονομία προσβλέπει στην αύξηση της παραγωγής και στη βελτίωση της ποιότητας των παραγόμενων προϊόντων. Η υλοποίηση των στόχων αυτών προϋποθέτει άτομα ενημερωμένα στις τεχνολογικές εξελίξεις και εξειδικευμένα. Η τεχνογνωσία όμως απαιτεί εξειδικευμένη παιδεία, που δεν διαθέτει ο αναλφάβητος. Μπορούμε να υποστηρίξουμε με βεβαιότητα ότι ο αναλφάβητος είναι και αντιπαραγωγικός.
- Ο αναλφαβητισμός ευνοεί την ανάπτυξη φαινομένων κοινωνικής παθογένειας. Η βία, το έγκλημα, οι οχλοκρατικές εκδηλώσεις, η αυτοδικία, το λεγόμενο «ξεκαθάρισμα λογαριασμών», ο φανατισμός και ο δογματισμός βρίσκουν προσφορότερο έδαφος στα άτομα που δεν έχουν παιδεία.
- Παρατηρείται κοινωνική δυσλειτουργία, γιατί τα αναλφάβητα άτομα δεν μπορούν να λάβουν μέρος στην προώθηση των κοινωνικών θεμάτων, που απαιτούν πληροφόρηση και γνώση. Η κοινωνική ζωή απαιτεί δραστηριότητα, πρωτοβουλία, επικοινωνία και συμμετοχή στη λύση των καθημερινών προβλημάτων. Για να επιτευχθούν όμως αυτά προβάλλουν ως αναγκαιότητα ο διάλογος, η συνεργασία, η ανταλλαγή απόψεων, η υποβολή προτάσεων, η κριτική επεξεργασία των δεδομένων και η λήψη ορθών και υλοποιήσιμων αποφάσεων. Οι ενέργειες αυτές προϋποθέτουν άτομα με παιδεία.
- Η δυσκολία επικοινωνίας των αναλφάβητων, καθώς και η αδυναμία κατανόησης των κοινωνικών προγραμμάτων οδηγούν,

πολλές φορές, τα αναλφάβητα άτομα σε κοινωνική περιθωριοποίηση.

- Δεν ευνοείται το δημοκρατικό πολίτευμα, γιατί η δημοκρατία στηρίζεται στις συλλογικές διαδικασίες, στο λόγο και στον αντίλογο, στη θέση, στην αντίθεση καις τη σύνθεση. Για να λειτουργεί όμως η δημοκρατία με τον τρόπο αυτό πρέπει να στηρίζεται σε καλλιεργημένα άτομα. Εύστοχα ο Ι. Θεοδωρακόπουλος παρατήρησε: «Δημοκρατία χωρίς πνευματική καλλιέργεια δεν νοείται ούτε ως έννοια ούτε ως πραγματικότητα».

- Είναι φυσικό επίσης τα αναλφάβητα άτομα να μην μπορούν να επιλέξουν αξιοκρατικά τους εκπρόσωπους τους, αφού δεν είναι εύκολο να κατανοηθούν σε βάθος τα πολιτικά τους προγράμματα. Συνήθως γίνονται θύματα της ανεδαφικής πολιτικολογίας τους και να ακολουθούν τυφλά και ανεξέλεγκτα δημοκόπους πολιτικούς.

- Οι επιπτώσεις του αναλφαβητισμού είναι εμφανέστατες και στον πολιτιστικό τομέα. Τα αναλφάβητα άτομα δεν μπορούν να έλθουν σε επικοινωνία με τις πολιτιστικές παραδόσεις της χώρας τους. Δε βιώνουν τον πλούτο του παρελθόντος και είναι φυσικό να μην αξιολογούν ορθά την πολιτιστική κληρονομιά, να μην μπορούν να διαφυλάξουν και πολύ περισσότερο να την προωθήσουν. Είναι, βέβαιο, φυσικό, σε κοινωνίες, που το ποσοστό των αναλφάβητων είναι υψηλό, να μην προωθούνται οι Τέχνες και τα Γράμματα και μοιραία να επικρατεί πολιτιστική στασιμότητα.

Στον εθνικό τομέα τα αναλφάβητα άτομα μπορούν να οδηγηθούν σε υπερβολές. Είναι δύσκολο σε άτομα, που δεν έχουν γνώση, να οριοθετήσουν ορθά την έννοια του πατριωτισμού. Πέφτουν θύματα προπαγάνδας και υιοθετούν εύκολα εθνικιστικές ή ρατσιστικές αντιλήψεις.

Δυσχεραίνεται η επικοινωνία με άλλους λαούς και πολιτισμούς και δεν προωθείται η αντίληψη της ειρηνικής συνύπαρξης, καθώς και επίλυσης των κοινωνικών προβλημάτων. Πολλές μάλιστα

κοινωνίες αποκόπονται από τις άλλες και βυθίζονται στην απομόνωση.

Αποτέλεσμα όλων όσων αναφέρθηκαν είναι η διάκριση των λαών σε πολιτισμένους και απολίτιστους, σε ανεπτυγμένους και υπανάπτυκτους. Φυσική συνέπεια του διαχωρισμού αυτού είναι η επικράτηση των αναπτυγμένων λαών σε βάρος των απολίτιστων και υπανάπτυκτων.

ΤΡΟΠΟΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΤΟΥ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟΥ

Οι φοβερές συνέπειες του αναλφαβητισμού επιβάλλουν τη λήψη σε παγκόσμια κλίμακα. Στην κατεύθυνση αυτή, εξάλλου, κινείται και η προσπάθεια που καταβάλλει και η UNESCO. Επισημαίνουμε τους κυριότερους τρόπους:

- Παιδεία δωρεάν και υποχρεωτική σε όλα τα στρώματα του λαού. Η σε πολλές χώρες θεσμοθετημένη δωρεάν εκπαίδευση να μην παραμένει γράμμα κενό, αλλά να δίνεται η δυνατότητα πρόσβασης σ' αυτή σε όλα τα άτομα, ανεξαρτήτως φύλου, οικονομικής τάξης, κοινωνικής καταγωγής ή γεωγραφικής περιοχής. Ιδιαίτερη μέριμνα να δοθεί στις ορεινές περιοχές, όπου τα σχολεία είναι ελάχιστα και η πρόσβαση των παιδιών σ' αυτά είναι δυσχερέστατη.
- Η πολιτεία να ενισχύσει οικονομικά τις οικογένειες που αντιμετωπίζουν προβλήματα επιβίωσης, ώστε να αποδεσμευτούν τα νεαρά μέλη τους από την υποαπασχόληση και να τα εγγράφουν σε σχολεία.
- Να καταρτιστούν προγράμματα επιμόρφωσης για τους ενήλικους αναλφάβητους. Η πολιτεία να θεωρήσει χρέος της την παροχή παιδείας σε όλες τις ηλικίες.
- Να δημιουργηθούν περισσότερα Νυχτερινά Σχολεία, ιδίως στις επαρχιακές πόλεις, για να μπορούν να φοιτούν περισσότεροι εργαζόμενοι.
- Δημιουργία ειδικών σχολείων για παιδιά που αντιμετωπίζουν ειδικές μαθησιακές δυσκολίες.

- Ευρεία ενημέρωση του λαού για τα αγαθά της γνώσης και το ρόλο που παίζει η παιδεία στην ολοκλήρωση της προσωπικότητας του ανθρώπου.

ΓΛΩΣΣΑ

Ορισμός:

Γλώσσα είναι ένας κώδικας ορισμένης μορφής με την οποία επιτυγχάνεται η επικοινωνία μεταξύ των μελών μιας γλωσσικής κοινότητας. Με την βοήθεια της γλώσσας πραγματοποιείται η γνώση του κόσμου και στη γλώσσα αντικειμενοποιείται η αυτοσυνείδηση της προσωπικότητας. Με τη γλώσσα δεν περιγράφουμε απλώς την πραγματικότητα, ταξινομούμε τον κόσμο και σκεπτόμαστε.

ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

1. Αποτελεί όργανο επικοινωνίας → μέσω αυτής οι άνθρωποι έρχονται σε επαφή, ενημερώνουν και ενημερώνονται, επιλύουν τα προβλήματα τους.
2. Στο χώρο της εργασίας → συνεννόηση, αρμονική συνεργασία
3. Συμβάλλει στην πνευματική ανάπτυξη
 - α) είναι φορέας απόψεων και ιδεών, οδηγεί στην ανάπτυξη της κρίσης
 - β) η ανάπτυξη της επιστήμης έγινε εφικτή μέσω της γλώσσας
 - γ) αποτελεί το κυριότερο μέσο παιδαγωγικής
4. Συντελεί στην κοινωνικοποίηση του ατόμου → με την επικοινωνία, το διάλογο, δημιουργούνται δεσμοί φιλίας, οι άνθρωποι έρχονται πιο κοντά
5. Αποτελεί μέσο έκφρασης συναισθημάτων → η χαρά, η λύπη, η αγάπη βρίσκουν διέξοδο με τη γλώσσα.
6. Με τη γλώσσα γίνονται κατανοητές οι ηθικές αξίες → διδάσκονται αξίες, το άτομο διαπαιδαγωγείται.
7. Με τη γλώσσα ανταλλάσσονται πολιτικές απόψεις, αναπτύσσεται ο διάλογος, ο πλουραλισμός → διαμορφώνεται η δημοκρατία ως πολίτευμα.

8. Η γλώσσα μεταβιβάζει την πολιτιστική κληρονομιά, την παράδοση, ενώ αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα γνωρίσματα της εθνικής ταυτότητας.
9. Αποτελεί μέσο έκφρασης καλλιτεχνικών ανησυχιών. (π. χ. θέατρο, ποίηση, λογοτεχνία)
10. Συμβάλλει στην επικοινωνία μεταξύ των λαών. Δημιουργούνται δεσμοί φιλίας και συνεργασίας. Οι λαοί προσεγγίζουν, συνεννοούνται, συνεργάζονται για την επίλυση των παγκόσμιων προβλημάτων όπως είναι η κατοχύρωση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, η εγκαθίδρυση της ειρήνης, η επίλυση των οικολογικών προβλημάτων.

Αξία ελληνικής γλώσσας :

- Η ιστορική συνέχεια και ενότητα (4.000 χρόνια προφορικός και 3.000 γραπτός).
- Λεξιλογικός πλούτος.
- Μελωδία, ρυθμός , πολυμορφία και πολυχρωμία.
- Εκφράζει λεπτές σημασιολογικές αποχρώσεις.
- Διαθέτει εννοιολογικές δυνατότητες άπειρες.
- Δύναμη αφομοίωσης ξένων λέξεων.
- Τροφodότησε τον παγκόσμιο πολιτισμό με βασικές έννοιες (π.χ. δημοκρατία).
- Έχει χαρακτήρα παγκοσμιότητας ως γλώσσα των κειμένων της κλασσικής αρχαιότητας , των Ευαγγελίων.

Στοιχειοθέτηση γλωσσικής υποβάθμισης :

- Συρρίκνωση λεξιλογίου, λεξιπενία.
- Σολοικισμοί και βαρβαρισμοί.
- Παραφθορές και νεολογισμοί → χρήση παραγλώσσας.
- Σημασιολογική σύγχυση , αδυναμία ακριβούς διατύπωσης.
- Συνθηματολογική γλώσσα.
- Ακατάσχετη ροπή προς τη χυδαιότητα , βωμολοχία.
- Περιορίζεται ο ζωντανός προφορικός λόγος.

- Η γλώσσα έχει καταντήσει μέσο προβολής και ισχύος.
- Βαττολογία (λεκτικές αερολογίες, χωρίς ουσία).

Αιτίες γλωσσικής υποβάθμισης :

Σχολείο:

- Απουσία οργανωμένου και συστηματικού τρόπου ενιαίας διδασκαλίας της γλώσσας.
- Η διάσπαση της διδασκαλίας της γλώσσας σε αρχαία και νέα ελληνική και η μη διδασκαλία των ενδιάμεσων σταδίων.
- Η πολιτική -κομματική αντιμετώπιση γλωσσικών ζητημάτων.
- Η υποβάθμιση του μαθήματος της Νεοελληνικής Γλώσσας και γραμματικής. Απουσία αναλυτικού προγράμματος για την έκθεση.
- Απομνημονευτική παιδεία.
- Υποκατάσταση ανθρωπιστικής παιδείας από την τεχνοκρατική. Η εποχή της θεοποίησης του μηχανοκρατικού πολιτισμού δεν έχει ανάγκη από τον πνευματικό πολιτισμό και τη γλώσσα.

Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης:

- Κυριαρχία της εικόνας που υποκαθιστά το λόγο.
- Ο εθισμός στην παρακολούθηση οδηγεί το παιδί σε αλλοίωση του γλωσσικού αισθητηρίου σε γλωσσική ανεπάρκεια, σε κακή εκφορά του λόγου.
- Χαμηλή γλωσσική ποιότητα εκπομπών. Μηδενική γλωσσική παιδεία παρουσιαστών, εκφωνητών.
- Η διαφήμιση κατακρεουργεί την ελληνική γλώσσα.
- Οι μεταγλωττισμένες ξένες σειρές με την παραφθαρμένη προσφορά και την λανθασμένη απόδοση ξενικών ιδιωτισμών.
- Η τηλεοπτική εικόνα γίνεται πάθος → αποχαυνωτική τηλεθέαση ≠ αδιαφορία για λογοτεχνικό ή άλλο σοβαρό ποιοτικό βιβλίο.
- Γλωσσικός λαϊκισμός ή ξύλινη πολιτική γλώσσα.

Διανοούμενοι:

- Χάσμα ανάμεσα στο λαό και τη διανόηση → ανικανότητα επικοινωνίας.
- Γλώσσα βαρύγδουπη , ακατάληπτη.

Μοναξιά και έλλειψη επικοινωνίας. Γλώσσα σημαίνει σχέση, επικοινωνία. Σήμερα που απουσιάζει η επικοινωνία, η γλώσσα δεν χρειάζεται, απλώς εμπορευματοποιείται.

Εμπορευματοποιημένες, απρόσωπες, τυπικές, επιδερμικές σχέσεις → τυποποίηση, αχρήστευση , ρηχότητα και συνθηματολογία.

Η δημογραφική ανακατάταξη → συσσώρευση μωσαϊκού ατόμων στις μεγαλουπόλεις με διαφορετική καταγωγή , πολιτισμικό υπόβαθρο → βαβελική γλώσσα. Οικονομία χρόνου στην επικοινωνία → αρκτικόλεξα.

Κομματικοποίηση γλώσσας. Η αντίληψη ότι όσοι είναι ενταγμένοι σ' ένα κόμμα θα πρέπει να διαφοροποιούνται γλωσσικά από τους οπαδούς άλλων κομμάτων.

Γλώσσα και εθνική ταυτότητα :

- Ως διακριτικό γνώρισμα του έθνους προβάλλεται η ιδέα ενός ορισμένου τόπου. Η γλώσσα αποτελεί το σχήμα μιας παράδοσης που διασώζει και μεταβιβάζει αισθήματα , σύμβολα , μεταφέρει τον αμοιβαίο δεσμό ατόμων - μελών μιας ομάδας με κοινή ιστορική καταγωγή προσφέρεται ως κριτήριο για διακρίσεις και ταξινόμηση.
- Η γλώσσα είναι αδιάψευστος μάρτυρας της ιστορικής συνείδησης και ιστορικής συνέχειας.

Ενωμένη Ευρώπη και ελληνική γλώσσα:

Η ανάγκη για τήρησης του καθεστώτος της πολυγλωσσίας σχετίζεται άμεσα με τον πολιτικό χαρακτήρα της Ενωμένης

Ευρώπης ως πολυεθνικής, πολυπολιτισμικής και πολυγλωσσικής κοινότητας.

Η συμμετοχή της χώρας μας στην Ενωμένη Ευρώπη συνεπάγεται την πλήρη μεταλλαγή των γλωσσικών πρακτικών σε μια σειρά από τομείς :

- Οι μεγάλες επιχειρήσεις είναι ήδη ταυτόχρονα και ισότιμα ελληνόφωνες και αγγλόφωνες.
- Οι περισσότερες επιστήμες προσαρμόζονται στη διεθνή γλωσσική τυποποίηση (βιβλία, ανακοινώσεις, άρθρα, εκθέσεις, εκδίδονται στην αγγλική).
- Ελλάδα = χώρα, πολιτιστικά και γλωσσικά ανάδελφη.

Σωστή στάση:

Ούτε γλωσσικός ιμπεριαλισμός, ούτε γλωσσικός εθνικισμός.

Δεν μπορεί κανείς να μιλάει για Ευρώπη και ευρωπαϊκό πνεύμα χωρίς την Ελλάδα και ελληνικό Πνεύμα ή γλώσσα.

Από την άλλη, είναι αχαρακτήριστη υπερβολή εκείνες οι ρατσιστικές επιθέσεις που εμφανίζουν τους Ευρωπαίους σαν άλλους πιθήκους, που απέκτησαν γλώσσα ακούγοντας Έλληνες. Άρα ☉ ανάγκη εγρήγορσης.

Ρόλος και προοπτική ελληνικής γλώσσας στην Ενωμένη Ευρώπη:

Στοιχεία πάνω στα οποία θα δομηθεί η πολιτική μας :

- Αμυντική πολιτική απέναντι στην τάση κυριαρχίας των ισχυρών και μεγάλων χωρών - γλωσσών.
- Ευρηματική πολιτική που θα δημιουργεί κίνητρα για να μαθαίνουν αγγλόγλωσσοι την ελληνική γλώσσα. Εκμεταλλευόμενοι το κοινοτικό πρόγραμμα Lingua, να προβούμε στην ίδρυση Ινστιτούτου της ελληνικής γλώσσας στις Ευρωπαϊκές πρωτεύουσες.
- Συντονισμός των ενεργειών απ' όλους τους συνέλληνες , όπου και αν βρίσκονται , για να μην καταργηθεί η διδασκαλία της

αρχαίας ελληνικής στα σχολεία της Ευρώπης, αντίθετα να πληθύνουν οι έδρες Κλασσικής Φιλολογίας.

- Οργάνωση και συστηματική μετάφραση σύγχρονων έργων λογοτεχνίας.

Οφέλη:

- Αποκατάσταση χαμένου κύρους της χώρας μας στο εξωτερικό.
- Αίσθημα ότι είμαστε πρωτοπόροι και όχι ουραγοί των εξελίξεων.
- Ισχυρότερη στάση για την αντιμετώπιση κάθε ξένου στοιχείου.
- Θα αποκτήσουν οι Νεοέλληνες το βάρος της πολιτιστικής τους κληρονομιάς

Γλωσσικός αφελληνισμός - γλωσσική εξάρτηση :

- Η αβασάνιστη λεξιλογική δανειοληψία. (ρέφερ, σλάϊνς).
- Ο μη εξελληνισμός των νέων ξενόγλωσσων λέξεων (φαστ φούντ, σήριαλ, βίντεο).
- Ορισμένες εξελληνισμένες μορφολογικά και φωνητικά λέξεις επανακάμπουν όλο και πιο συχνά στα συμφωνικά συμπλέγματα της καταγωγής τους (κομφούζιο , κομπορμισμός).
- Τα ξενογενή συντακτικά σχήματα (του νόμου - πλαίσιο , η περίπτωση Ρίτσος).

Αιτιολόγηση :

- Πλέγμα εθνικής μειονεξίας.
- Πλέγμα ατομικής μειονεξίας, πνευματικός νεοπλουτισμός ή σνομπισμός.
- Ελάσσων προσπάθεια και μείζων ξενοπληξία.
- Γενικότερη κρίση ταυτότητας νεοελληνικής κοινωνίας.
- Ανάπτυξη της παγκόσμιας επικοινωνίας (Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης, τουρισμός, επιστημονικές και αθλητικές ανταλλαγές).

- Χαμηλή στάθμη παιδείας, άγνοια ιστορίας, μειωμένο αίσθημα εθνικής φιλοτιμίας.
- Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης = εισάγουν ξενόφερτες λέξεις.

ΛΑΚΩΝΙΚΟΤΗΤΑ

ΤΑ ΗΘΗ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΩΝ ΣΠΑΡΤΙΑΤΩΝ

Οι αρχαίοι Σπαρτιάτες είχαν αναπτύξει έναν στρατιωτικό τρόπο ζωής, γιατί ήταν υποχρεωμένοι να αντιμετωπίσουν τις εξεγέρσεις πολυάριθμων ειλώτων.

Μέρος της ζωής τους ήταν η σκληραγωγία, οι πολεμικές τέχνες, οπλοχρησία, πορεία, απόλυτη πειθαρχία.

Η καθημερινή ζωή τους ήταν ζωή δράσης, αυστηρής επιτήρησης. Δεν είχαν τίποτα πολυτελές στα ρούχα τους, στα σπίτια τους. Χρήματα κυκλοφορούσαν ελάχιστα, εμπόριο δεν ανθούσε.

Τα μικρά παιδιά μάθαιναν να σέβονται τους μεγάλους, τους άρχοντες, να μαθαίνουν περισσότερο από τις εμπειρίες και όχι από το σχολείο.

Αρετή θεωρούσαν τη γενναιότητα, τη φιλοπατρία, την πειθαρχία, τη λιτότητα, την απλότητα, την ολιγολογία.

Λακωνικότητα = ικανότητα έκφρασης με συντομία και ευστοχία.

ΑΞΙΑ ΛΑΚΩΝΙΚΗΣ ΕΚΦΡΑΣΗΣ

- Ανάγκη του ατόμου να εκφραστεί με ακρίβεια, χωρίς αναλύσεις, περιττολογίες.
- Η λακωνικότητα προσδίδει βαρύτητα στο λόγο και προϋποθέτει στοχαστικότητα.
- Ξεκινά από απλότητα χαρακτήρα, έλλειψη επιτήδευσης.
- Η έλλειψη γνώσεων οδηγεί σε μια σύνθετη μορφή λόγου, προκειμένου ο άνθρωπος να αποδώσει κατά προσέγγιση το νόημα.
- Η λακωνικότητα υποδηλώνει πλήρη γνώση του αντικειμένου.

- Η φλυαρία προδίδει άτομο «ελαφρύ», επιπόλαιο. Η λακωνικότητα δείχνει άνθρωπο λεπτολόγο, ουσιώδη.
- Η λακωνικότητα δεν αφήνει περιθώρια ανίας στον ακροατή.
- Δεν επιτρέπει την εκτροπή της συζήτησης “εκτός θέματος”.

ΠΟΤΕ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΕΚΦΡΑΖΟΜΑΣΤΕ ΛΑΚΩΝΙΚΑ ΚΑΙ ΠΟΤΕ ΟΧΙ.

- Τα κυβερνητικά και πολεμικά ανακοινωθέντα.
- Οι ιατρικές γνωματεύσεις.
- Τα προγράμματα τηλεόρασης.
- Τα δρομολόγια πλοίων/αεροπλάνων.
- Τα συμπεράσματα εκθέσεων πραγματογνωμοσύνης.
- Οι λύσεις προβλημάτων, πρέπει να εκφράζονται λακωνικά.

Επίσης, το ίδιο λιτά πρέπει να εκφραζόμαστε, όταν:

- Δίνουμε εντολές σε παιδιά.
- Οδηγίες ως ειδικοί σε άλλους.
- Μιλάμε με ανθρώπους αγράμματους ή που δεν μιλούν τη γλώσσα μας.
- Δημοσιεύουμε «μικρές αγγελίες».

Ο ΛΑΚΩΝΙΣΜΟΣ ΑΝΤΙΘΕΤΑ, ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΑΠΟΦΕΥΓΕΤΑΙ:

- Στη διδασκαλία μέσα στην τάξη.
- Στη συγγραφή σχολικών βιβλίων.
- Στη λεπτομερή περιγραφή ενός μάρτυρα στο δικαστήριο.
- Στην αντίκρουση επιχειρημάτων.
- Στην ερευνητική πορεία ενός επιστήμονα.
- Στην περιγραφή λειτουργίας ενός μηχανήματος.
- Όταν απαντούμε σε απορίες.

Σχετίζεται η λακωνικότητα με την ενδοστρέφεια;

Όχι, γιατί η ενδοστρέφεια αρχίζει από την τάση συνεχούς ενδοσκόπησης και γίνεται φραγμός στην ανθρώπινη επικοινωνία.

Αντίθετα, η λακωνικότητα είναι στάση ζωής και τρόπος επικοινωνίας. Σέβεται και δεν δυσχεραίνει την προσπάθεια του άλλου να κατανοήσει.

ΑΙΤΙΑ ΚΑΙ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΧΡΗΣΗ ΤΩΝ ΑΡΚΤΙΚΟΛΕΞΩΝ ΣΤΗ ΓΛΩΣΣΑ ΜΑΣ.

ΑΙΤΙΑ:

- α. Η βιασύνη, ο λίγος διαθέσιμος χρόνος, σε συνδυασμό με τις πολλές υποχρεώσεις.
- β. Η πολυειδία και πολλαπλότητα των απασχολήσεων μας, που μας υποχρεώνει να δρούμε σε πολλά επίπεδα.
- γ. Η ανάγκη οικονομίας χώρου, ιδίως στο γραπτό λόγο.
- δ. Μίμηση.
- ε. Ο ασθματικός ρυθμός του σύγχρονου βίου και το προοδευτικό άδειασμα της ψυχής στενεύουν τα όρια της επικοινωνίας ανάμεσα στους ανθρώπους.

Επιπτώσεις :

- τείνουν να διεθνοποιήσουν τη γλώσσα μας
- υιοθετούν ένα καθεστώς ακλισίας, όπως στις ξένες λέξεις.
- Δυσχεραίνουν την προφορική εκφορά.
- Αλλοιώνουν αυθεντικές ελληνικές λέξεις (προκάτ).
- Καθίσταται συχνά προβληματική η συνεννόηση.
- Υποβαθμίζεται η ποιότητα του λόγου.
- Ο άνθρωπος ακρωτηριάζει την ψυχή του.

Έκθεση (600 λέξεις)

Είδαμε ότι ο ταχύς ρυθμός της τεχνοκρατούμενης εποχής μας και ο καταιγισμός των πληροφοριών που δεχόμαστε καθημερινά επιβάλλουν την οικονομία χρόνου στη γλωσσική επικοινωνία και προκαλούν τη συντόμευση του λόγου. Μπορείτε να αναφέρετε μερικά ακόμη παραδείγματα ενδεικτικά για την προσπάθεια του σύγχρονου ανθρώπου να εξοικονομήσει χρόνο στις διάφορες

εκδηλώσεις της καθημερινής ζωής; Πώς επιδρά αυτή η προσπάθεια στην ψυχική του ισορροπία;

Παραδείγματα:

αυτόματος τηλεφωνητής, χρονοδιακόπτες, διαφημίσεις, περιορισμός ανάπαυσης, του ύπνου, της ψυχαγωγίας, τη γενική βιασύνη, το καρνέ υποχρεώσεων, τον προσωπικό ηλεκτρονικό υπολογιστή, το φαστ-φούντ, τα ταχύτατα μέσα συγκοινωνιών και επικοινωνιών.

Επιπτώσεις:

Δημιουργούν αγωνίες και εντάσεις, άγχη.

Τον εξαναγκάζουν να νιώθει κυνηγημένος από το χρόνο, πολιορκημένος από υποχρεώσεις.

Εξοικονομώντας χρόνο για τις συνεχώς πολλαπλασιαζόμενες ανάγκες του, δεν βρίσκει ελεύθερο χρόνο για να επικοινωνήσει.

Δημιουργεί σχέσεις συμβατικές, επιφανειακές, εφήμερες.

Ο ψυχικός του κόσμος συμπιέζεται, δεν εκφράζεται.

ΠΑΡΑΔΟΣΗ

1. ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΠΑΡΑΔΟΣΗ

Η ανθρώπινη δραστηριότητα είναι πολυδιάστατη, πολυδύναμη, πολύμορφη αρχίζει, τον αγώνα για επιβίωση, συνεχίζεται με την προσπάθεια για κοινωνική και πολιτική οργάνωση, ολοκληρώνεται με τη ζήτηση της αλήθειας, τη δημιουργία ή τη θέαση της ομορφιάς, με την αναζήτηση της ευδαιμονίας και τη βίωση της αρετής.

Όλες αυτές οι κατευθύνσεις της ανθρώπινης προσπάθειας (οικονομική, κοινωνική, πολιτική, επιστημονική, ηθική, καλλιτεχνική) είναι νόμιμες, όλες μαζί συνεκφράζουν τη ζωή, όλες μαζί συνοικοδομούν τον πολιτισμό και τελικά αποκρυσταλλώνονται σε κάποιες συγκεκριμένες μορφές που εκφράζουν ορισμένο περιεχόμενο κι όλες μαζί συναποτελούν την πολιτισμική παράδοση.

Οι μορφές της πολιτισμικής δημιουργίας (ιδιαίτερα τα προϊόντα της συλλογικής ζωής και αποδοχής), ενώ έχουν κοινή αφετηρία για όλους τους λαούς (γιατί πηγάζουν από τη φύση του ανθρώπου και υπηρετούν τις ανάγκες του), ποικίλουν ως προς τη μορφή, το περιεχόμενο και τη λειτουργία τους αυτήν την ιδιαιτερότητα της πολιτισμικής δημιουργίας θεωρούν οι λαοί δική τους περιουσία, «παράδοση» τους.

2. ΠΑΡΑΔΟΣΗ ΕΙΝΑΙ:

Οι πολιτιστικές αξίες (πνευματικά – καλλιτεχνικά – ιστορικά στοιχεία)

Οι δοξασίες

Ιδέες – γνώσεις

Ήθη – έθιμα

Καλλιτεχνικές μορφές

Τρόποι δράσης – συμπεριφοράς

3. ΕΘΝΟΤΗΤΑ – ΕΘΝΙΚΗ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ:

Η συνειδητοποίηση από ένα λαό, της κοινής κληρονομιάς, της κοινής παράδοσης, της κοινής γλώσσας, της οικειότητας με έναν ορισμένο τρόπο οδηγεί στην αίσθηση της εθνότητας. Αυτή η συνείδηση της κοινής εθνικής ταυτότητας, η αίσθηση δηλαδή ότι αποτελούν ένα έθνος τους συνδέει με ισχυρούς δεσμούς, τους δίνει την αίσθηση της συνέχειας μέσα στο χρόνο, τους εκφύσει μια αίσθηση σκοπού, εμπιστοσύνη και αξιοπρέπεια, με το να τους ενθαρρύνει να αισθάνονται «στο σπίτι τους».

Σημασία της παράδοσης:

1. Το θεμέλιο των επιστημών – τεχνών
2. Αίσθηση συνέχειας – αέναης αλλαγής
3. Αίσθηση συμμετοχής σε μια κοινότητα (η παράδοση: ομαδική – συλλογική παρουσία)
4. Επικοινωνία γενεών – γεφύρωση χάσματος γενεών
5. Βίωση εθνικής ταυτότητας, δικαιώματος αυθυπαρξίας έθνους
6. Ενίσχυση αυτογνωσίας λαού
7. Γνώση ριζών, ασφάλεια, σιγουριά, περηφάνια
8. Προσφορά πείρας – έμπνευσης για νέες δημιουργίες, δεξαμενή παραδειγμάτων
9. Συνειδητοποίηση ανάγκης για συνεργασία, ενίσχυση εθνικής ενότητας
10. Δημιουργία κριτικού πνεύματος απέναντι στις νέες ιδέες, δυναμώνει τις αντιστάσεις κατά των ξένων επιδράσεων
11. Η λαϊκή παράδοση προσφέρει ποικιλία, γνησιότητα, πρωτοτυπία, ανθρωπιά= προστασία από την αλλοτριωτική δύναμη του σύγχρονου παγκοσμιοποιημένου πολιτισμού.

ΠΟΤΕ ΛΕΙΤΟΥΡΓΕΙ ΣΩΣΤΑ Η ΠΑΡΑΔΟΣΗ, ΠΩΣ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΜΕΛΕΤΑΜΕ ΤΙΣ ΠΑΡΑΔΟΣΕΙΣ ΜΑΣ

Νόμος της ζωής είναι η αέναη αλλαγή, η συνείδηση της μόνιμης αλλαγής βάζει σε δοκιμασία τους ανθρώπους που από συνήθεια ή

γι' άλλους λόγους (αδράνεια, ψυχικής αναπλήρωσης, συμφέροντος), νοσταλγούν και στρέφονται στο παρελθόν τους, την παράδοση τους. Ανάλογα τώρα με τον τρόπο που κάθε φορά ένας λαός ατενίζει την παράδοση του εξαρτάται και το αν η παράδοση θα αποτελέσει δύναμη εξέλιξης ή τροχοπέδη.

1. Η άκριτη αποδοχή της παράδοσης – προγονοπληξία:

- Στερεί από τη δυνατότητα αναζήτησης του καινούργιου → εμπόδιο στην εξέλιξη, στην πρόοδο
- Η παράδοση αντιμετωπίζεται σαν κάτι μουσειακό, νεκρό → δεν αποτελεί δημιουργική δύναμη, δεν εμπνέει, γίνεται μίμηση, αντιγραφή
- Δεν διδάσκει αφού δεν αντιμετωπίζεται κριτικά
- Δεν δημιουργεί αίσθημα περηφάνιας αλλά κατωτερότητας → δεν τονώνει την εθνική συνείδηση.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ:

Έτσι είναι φανερό ότι ανακόπτεται η πρόοδος σε όλους τους τομείς (κοινωνικό, οικονομικό, πολιτιστικό) που είναι κανόνας ζωής για κάθε κοινωνία.

2. Όταν η πρόοδος νοείται ως ολοκληρωτική απόρριψη καθετί παλαιού:

- Η άγνοια του παρελθόντος, αδυναμία χάραξης πορείας για το μέλλον.
- Αποκοπή από τις ρίζες, απώλεια ταυτότητας.

3. Η ακραία, ανορθολογική, άκριτη, συναισθηματικά φορτισμένη θεώρηση της παράδοσης οδηγεί όχι στην εθνική αυτογνωσία αλλά στον εθνικισμό δηλαδή στην καλλιέργεια της αντίληψης μέσα σε ένα λαό ότι είναι ο εκλεκτός και ο περιούσιος.

- Τον εμποδίζει να σχηματίσει αντικειμενική εικόνα για τον εαυτό του εξαιτίας του ότι τον ωθεί να μη βλέπει, ουσιαστικά τίποτε άλλο από τον ίδιο του τον εαυτό.
- Τον εμποδίζει πιο πολύ ακόμα να κατανοήσει σωστά την πραγματική του θέση, στη διεθνή πραγματικότητα μιας δεδομένης στιγμής, καθώς βασικό χαρακτηριστικό του εθνικισμού είναι η συναισθηματική φόρτιση, κάτι που θολώνει τη γύρω του ατμόσφαιρα και το νου.
- Ο εθνικισμός δεν μπορεί να υπάρξει χωρίς αντίπαλο, αν αυτός δεν υπάρχει τον δημιουργεί και είναι συνήθως αντίπαλος του, ο κοντινός του, όταν μάλιστα τυχαίνει να ήρθε σε μια δεδομένη στιγμή σε αντιπαράθεση μαζί του άσχετα αν αυτή ανάγεται στο παρελθόν.
- Γιατί είναι κυρίως το ιστορικό παρελθόν που βιώνεται από τον εθνικισμό με ιδιαίτερη συναισθηματική φόρτιση. Ό, τι θεωρεί φυσικό και αυτονόητο για τον εαυτό του, ο εθνικισμός, το να είναι π.χ. περήφανος ο συγκεκριμένος λαός για το ιστορικό παρελθόν και την ιδιαίτερη του ταυτότητα, τα θεωρεί παράλογα όταν αυτά εκδηλώνονται από ένα άλλο λαό, ιδιαίτερα από εκείνον που τον θεωρεί αντίπαλο του
- Ανάπτυξη επεκτατικών – ιμπεριαλιστικών τάσεων
- Ανώμαλες – εχθρικές σχέσεις με τους «αντίπαλους»
- Αντίληψη ότι για όλα φταίνε οι εχθροί → δεν αφήνει περιθώρια για αυτοκριτική, διόρθωση λαθών
- Ανωμαλίες στο εσωτερικό – ο εθνικισμός έχει ολοκληρωτική μορφή
- απειλεί τη δημοκρατία
- απομακρύνει από τα πραγματικά προβλήματα

4. Τελικά πως μελετάμε τις παραδόσεις;

Α. Με ευλάβεια γιατί χωρίς αυτή δεν μπορούμε να εννοήσουμε κανένα ανθρώπινο δημιούργημα

Β. Με στόχο όχι τους τύπους, αλλά το περιεχόμενο και τη δημιουργική πνοή που εγκλείεται σ' αυτό.

Γ. Με αντίληψη όχι στατική γιατί αυτό που σήμερα στέκεται ακίνητο ως παράδοση ήταν κάποτε ζωή με παλμό.

Δ. Μελετάμε τις παραδόσεις μέσα στην εποχή τους, ζητούμε τα κίνητρα των δημιουργών μέσα στην εποχή τους, αξιολογούμε τις παραδόσεις και τα κίνητρα των ανθρώπων μέσα στα πλαίσια της εποχής τους.

Ε. Αναζητούμε τις γενεσιουργίες σχέσεις και τη δημιουργική πνοή που υπάρχει στις παραδόσεις, γιατί μας ενδιαφέρει να εννοήσουμε τις γενεσιουργίες σχέσεις στο σήμερα και να καλλιεργήσουμε δημιουργική πνοή για το αύριο.

Στ. Έχουμε σαφή συνείδηση ότι κάθε καινούργια μέρα φέρνει στο φως κάτι νέο κι αυτό είναι αποτέλεσμα νέων εκτιμήσεων, νέων φροντίδων κάθε νέας γενιάς σε κάθε νέο βήμα της ζωής της. Γιατί δεν μπορούν να βαδίσουν μπροστά οι λαοί, αν έχουν καθηλωμένο το βλέμμα προς τα πίσω.

ΣΗΜΕΡΑ

Η μεγάλη τεχνολογική ανάπτυξη που συντελέστηκε με την πρόοδο της επιστήμης έδωσε από τη μια τη δυνατότητα προόδου σε όλους τους τομείς από την άλλη όμως δημιούργησε το σαθρό όραμα, τη ψευδαίσθηση της ευτυχίας που στηρίζεται στην απόκτηση και κατανάλωση υλικών αγαθών:

- Βίαιο ξερίζωμα, απομάκρυνση από αξίες, ιδανικά.
- Ο άνθρωπος εκμηδενίστηκε, έχασε την αξία του, η φιλία, η ουσιαστική ανθρώπινη επαφή έγιναν ανάμνηση ενός «ρομαντικού» παρελθόντος.
- Ο αγώνας για τη πρόοδο της κοινωνίας, η συλλογική συνείδηση, η αξία της δημοκρατίας αντιστάθηκαν από τον προσωπικό, ατομικό αγώνα για προσωπική άνοδο, επαγγελματική επιτυχία, κοινωνική αναγνώριση με τη χρήση κάθε μέσου.

- Οι τεράστιες μεγαλουπόλεις, εγκλωβίζουν, αλλοτριώνουν τον άνθρωπο, του στερούν την ανθρώπινη επαφή, ο σημερινός άνθρωπος ζει μόνος ανάμεσα σε χιλιάδες.
- Έχασε τη γλώσσα του γιατί έχασε τα συναισθήματα, τη σκέψη, τη κουλτούρα του.
- Ζει μέσα στο άγχος, την εξειδίκευση, τη μηχανοποίηση της σημερινής μορφής εργασίας.
- Κατέστρεψε και καταστρέφει την ατμόσφαιρα, το περιβάλλον υπονομεύοντας έτσι την ίδια του την ύπαρξη πάνω στη γη.
- Ζει με την απειλή ενός πολέμου που θα καταστρέψει τα πάντα λόγω της τελειοποίησης των πολεμικών μέσων.

ΠΑΡΑΛΛΗΛΑ ΖΟΥΜΕ ΣΤΟΝ ΑΙΩΝΑ ΠΟΥ:

Οι επαφές των λαών, η ανταλλαγή πολιτιστικών στοιχείων δίνουν τη δυνατότητα δημιουργίας μιας ευρωπαϊκής οικογένειας, ενός ευρωπαϊκού πολιτισμού μέσα στον οποίο οι λαοί, τα έθνη θα συνυπάρχουν όμως την ιδιαιτερότητα τους χωρίς βέβαια να αντιστέκονται στη δημιουργική αφομοίωση των στοιχείων άλλων λαών.

ΚΙΝΔΥΝΟΙ:

1. Ξενομανία, αλλοτρίωση, μαζοποίηση
2. Κοσμογονικές αλλαγές συμβαίνουν στον παγκόσμιο χάρτη: αλλαγές πολιτειακών δομών, συνόρων
3. Απειλείται η παγκόσμια ειρήνη
4. Εξάρσεις φασιστικές, εθνικιστικές

ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΕΣ ΑΞΙΕΣ

ΘΕΜΑ:

«Πολλές από τις παραδοσιακές αξίες του ανθρώπου (όπως η αξία της θρησκευτικότητας, των παραδόσεων, κ.τ.λ.)που έδιναν ένα νόημα αλλά και ένα μέτρο στην καθημερινή ζωή, έχουν φθαρεί ανεπανόρθωτα ή έχουν αλλοιωθεί σε σημείο που όχι μόνον αμφισβητείται το κυριότερο χαρακτηριστικό τους δηλαδή η νομιμότητά τους αλλά δια πιστώνεται η πλήρης εξαφάνιση τους. Αν οι αξίες αποτελούν το πλέον θεμελιακό απ' όλα τα στοιχεία της ζωής του ανθρώπου και δίνουν νόημα στην ανθρώπινη ύπαρξη, η φθορά τους ταυτίζεται με τη φθορά του ανθρώπου».

Λαμβάνοντας υπόψη το παραπάνω απόσπασμα, απαντήστε:

Α. Πώς αντιλαμβάνεστε τη φθορά του σύγχρονου ανθρώπου; Σε ποιους τομείς της ζωής τη διαπιστώνεται;

Β. Πού οφείλεται η αλλοίωση και η εξαφάνιση των παραδοσιακών αξιών;

Γ. Τι πρέπει να κάνει ο άνθρωπος ώστε οι αξίες να γίνουν ξανά σύστημα αναφοράς στη ζωή του;

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Αναφορά στο φαινόμενο γενικότερης κρίσης της σύγχρονης κοινωνίας, μέρος της οποίας είναι και αυτή των παραδοσιακών αξιών

ΚΥΡΙΟ ΘΕΜΑ

1. Ορισμός παραδοσιακών αξιών:

Είναι οι διαχρονικές αξίες που μεταλαμπαδεύονται από γενιά σε γενιά, δεδομένου ότι αποδείχτηκαν ανώτερες από το χρόνο και κατοχυρώθηκαν στις συνειδήσεις των ανθρώπων όλων των εποχών.

2. Μορφές / είδη

Ατομικές:

Ελευθερία, ανεξαρτησία, αξιοπρέπεια, εντιμότητα, αυτοσεβασμός, συνέπεια.

Κοινωνικές:

Δημοκρατία, πλουραλισμός, ισότητα, δικαιοσύνη, αγάπη, συντροφικότητα

Εθνικές:

Ελευθερία, φιλοπατρία, εθνική συνείδηση, υπερηφάνεια.

Διεθνείς:

Συνύπαρξη, διεθνής συνεργασία, φιλία λαών.

3. Φθορά ανθρώπου / τομείς:

Οικονομικός

κοινωνικός

Πολιτικός

πνευματικός

Πολιτιστικός

ηθικός

4. Αίτια:

- Ενοποίηση, εκμηδενισμός αποστάσεων → οικουμενικός πολιτισμός → συρρίκνωση εθνικών πολιτισμών και ελληνικού.
- Επιστημονική, τεχνολογική επανάσταση, ανακατατάξεις κοινωνικές, διακοπή ιστορικής συνέχειας, ρήξη με την παράδοση.
- Αστικοποίηση τρόπου ζωής στα βιομηχανικά κέντρα → άλλη οργάνωση και λειτουργία στην κοινωνία → άλλη νοοτροπία και άλλοι κανόνες συμπεριφοράς → ο παραδοσιακός τρόπος ζωής = όχι αναγκαίος.

- Η κρίση θεσμού οικογένειας, του βασικού πλαισίου μεταλαμπάδευσης αυτών των αξιών.
- Έντονο υλοκρατικό πνεύμα → απομάκρυνση από παραδοσιακές αξίες που είναι κυρίως πνευματικές.
- Τεχνοκρατικός χαρακτήρας σύγχρονης εκπαίδευσης → δίνει χρησιμοθηρικές γνώσεις → δεν προβάλλει πνευματικές και ηθικές αξίες.
- Έλλειψη προτύπων και ιδανικών στην κοινωνία → άνθρωπος απογοητεύεται και συμβιβάζεται με τα κρατούντα.
- Αλλοτρίωση από τον εαυτό του και το συνάνθρωπο → κρίση ανθρώπινων αξιών (αξιοπρέπειας, εντιμότητας, ειλικρίνειας, αγάπης).
- Ο απάνθρωπος ανταγωνισμός, το κυνήγι του συμφέροντος, η θεοποίηση της οικονομικής σκοπιμότητας, η βία και το έγκλημα → επέφεραν την αποευσαιθητοποίηση του ανθρώπου, δηλαδή τη συναισθηματική σκλήρυνση.
- Η κάμψη του θρησκευτικού συναισθήματος στέρησε τον άνθρωπο από την πίστη σε κάτι καλύτερο. Η θρησκεία όμως ήταν ανέκαθεν ισχυρό παραδοσιακό στοιχείο.
- Διεύρυνση χάσματος γενεών → οι νέοι αρνούνται τις παραδοσιακές αξίες, θεωρώντας τες αναχρονιστικές → υιοθετούν αβασάνιστα αξίες και πρότυπα που προβάλλει η καταναλωτική κοινωνία.
- Ξενομανία και κακώς νοούμενος μοντερνισμός → απέχθεια για την παράδοση.
- Η απουσία σωστής ενημέρωσης από τα Μ.Μ.Ε., εκπαίδευση, Πολιτεία πάνω στις παραδοσιακές αξίες και το ρόλο που διαδραματίζουν για μια ολοκληρωμένη ατομική και κοινωνική ζωή.

5. Τι πρέπει να γίνει:

Α. Στην κοινωνία

- Ανάγκη διαμόρφωσης μιας άλλης κοινωνικής πραγματικότητας, όπου οι διαχρονικές αξίες θα δένουν αρμονικά με τις απαιτήσεις της σύγχρονης ζωής.
- Πνευματικοί άνθρωποι → ευθύνη προβολής παραδοσιακών αξιών.
- Μ. Μ. Ε. → προβολή τους και διαμόρφωση κοινής γνώμης (επίδραση στους νέους).
- Παιδεία – εκπαίδευση → μεταλαμπάδευση πολιτιστικής κληρονομιάς. Η παιδεία μπορεί να δώσει ποιοτικά κριτήρια επιλογής ως προς τη στάση που θα κρατηθεί απέναντι στις αξίες.

Β. Στο άτομο

- Συνειδητοποίηση του ρόλου των αξιών για την προσωπική ολοκλήρωση και για την πρόοδο της κοινωνίας.
- Σεβασμός παραδοσιακών αξιών μέσα από κριτική και ελεύθερη στάση.
- Ισχυρή θέληση, αγωνιστική διάθεση ώστε να γίνουν τρόπος ζωής.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Για να ξαναγίνουν οι αξίες σύστημα αναφοράς στη ζωή του ανθρώπου επιβάλλεται η συστράτευση όλων, γιατί η φθορά τους θα οδηγήσει στον αφανισμό το ανθρώπινο είδος.